

გაგზობა

ტფილისის სათავად-ანაწურა სკოლის ამითი დეკანდებ, რომ მოსახლდებელ კლასის მესამე და მეოთხე დასწავლებელში დახსნილია სამ სამი თავისუფალი ადგილი მოწოდებულია; მსურველთა შეუძლიანთ მოიყვანონ ყმაწვილები გამოასკდვლდ ამ წლის 2 ოქტომბერს.

ყმაწვილები ექმნებში მიღებულნი სასწავლებელში მშობლების ხარჯზე (3-უ-2)

კვირას, 10 ოქტომბერს, დღის 11 საათზე სათავად-ანაწურა ბანკის დარბაზში მოხდება **წლიური საზოგადო კრება** პარტულის დარბაზში **საზოგადოებისა**.

- განსახლეული საგნები:
- 1, წლიური ანგარიში გამგებობისა,
- 2, საზოგადოების ხარჯთაღირციხე დამდგი წლისათვის.
- 3, სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევნების.
- 4, საზოგადოების ახალ წევრების არჩევნები.

მთარგობის განკარგულება

გამორიცხულ იქნა თანამდებობად გან და დანაშუღ იქნა არტალერის მთარგ სამმართველოში ტყელის ოჯახის არტალერის სახელმისო უფროსის თანაშუღე შობილოვსკი კობიაშვილი.

გამორიცხულ იქნა საიდაგან კაგასიას ბატალიონის გარდაცხადებული შტაბს-კამბატის მდივანი შვილი.

ემობათ: ნადვარსა სოკეტაიას გოლექსეი ასისარს წაღწევისის მომრეტებულ სასამართლოს პოქელს ტომეჩის; გოლექსეი ასისარას გოტუღაანსა სოკეტაის ლექსეისის მომრეტებულ სასამართლოს პოქელს ჯანდუღიძეს; გოლექსეი ასისარას გუბერსსეი სეკეტაის ქუთაისის ოჯახის სასამართლოს საგანგებო საქმეთა გამომცემი.

ვანი (ქართულად მთარგმნელი რამდენისამე მოთბრობისა და პიესისა უმეტეს ოთახში*).

როგორც მოყვარული ვიყავით ოპერისა, იქიდან შევიძლიან წარმოიდგინოთ, რომ მიელი არიები, დუეტები, კვინტეტები და ხორის საგლოლოები ზებრად ვიცოდით, ზოგს ჩვენგანს შეძლო მთელი ოპერა უფერტურად უკანასკნელ ნოტამდის ეტლერა. მათში შე შემიძლიან მთელი სველიის დღეები როსინისა, ნორმა ბელინისა, ლუჩია დონიცეტისა, ერნანი ვერდისა მემდლერა. მუხიის საკრავის დავკრა კი ჩვენში ერთმა თუ ორმა იცოდია. ოპერების შინაარსი ვიცოდით ხოლმე დაწერალებით. შესწავლის ან სხვა მწერალთა ნაწარმოები გვმეორდა ოპერის მუხიასთან დამტებარ ვიყავით მის შინაარსით, გვეგრძნო მოქმედება გულის მოძრაობა, ვნებათა დღეობა ნება, სინარული და მწუხარება, შრომათა, გამარჯვება და დამარცხება, დიდება და დამცირება. ჩვენ, როგორც ვთქვა, გუტარებული ვიყავით პარტი და დარწმუნებული ვარ ყოველი ჩვენგანი თავის განვიითარებაში მის გველენის აღიარებს.

მე ჩემის მხრით ვიტყვი, რომ ჩემზე დიდი გავლენა ჰქონდა ოპერისა და ეს რომ არ ყოფილაყო, ჩემ თავს ძალიან მოკლებულია ჩაეთვლიდი ერის ძლიერის ელემენტ-

ტიხელს თარგმანს მესხს და ქუთაისის ოჯახის სასამართლოს განცხადების მისამართებს ლორთქიანიძეს; გოლექსეი რეკსტრატორბა ნადვარსეის მომრეტებულ სასამართლოს მდინის თანაშუღეს აბაშიძეს; ქუთაისის ოჯახის სასამართლოს განცხადების მისამართებს ჩარკიანს და ლექსეისას სატესტადის ზადამხუჯელს მეფორბეს. დამტკიცებულ იქნა გუბერსსეი სეკეტაის ხარისში ქუთაისის ოჯახის სასამართლოს უფროსი ნოტარეისი კოკოჩაშვილი.

ახალი ამბავი

* კვირას, 10 ოქტომბერს, ტფილისის სათავად-ანაწურა საადგილობრილი ბანკის დარბაზში მოხდება ქართულ დარბაზიულ საზოგადოების წევრთა სერიოო კრება. კრებას განსახილველი აქვს საზოგადოების შარზანდელ მოქმედების ანგარიში, მიმდინარე წლის ხარჯთ აღრიცხვა და სარევიზიო კომისიის წევრთა და საზოგადოების ახალ წევრთა არჩევნები.

* ქართულ დარბაზიულ საზოგადოების გამგებობას 2 ოქტომბერს კრება ექმნება, რომელზედაც წაიკითხვენ ახალს, სარევიზიო წარდგენილს, პიესის, კრებაზედ გარეშენიცი ექმნებინ მიწვეულნი.

* 28 სექტემბერს მიწადმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრმა დ. ტ. ს. ა. ს. ერმოლოვმა მიიღო სასახლეში მთხოვენდები. მინისტრს მიმართეს თხოვნები, რომელნიც საგანგებოდ ჩამოსულიყვნენ ტფილისში მინისტრის მოსილენის გამო; ა. ს. ერმოლოვმა მოისმინა ყველას თხოვნა და აღუთქვა მოხვენდელ დაწერალებით განსაზღვრულად.

საგან, რომელიც გვეყვარება მშვენიერებს, კეთილს, გვეკეთილშობილებს და პატრონს მოქმედებს ინსტრუქტორ და არა ნაძალიდგ მომთხოვნილებად გვიხდის.

რა დიდებულნი დავწლია კაცოა ლობიოსისთვის ის შრომა, რომელიც მოუტოვან ხელოვნების ოსტატთა, დიდ პოეტებს, მესტროებს, მხატვრებს და სხვათა. რომელ ძეგლებს, გვერგვინებს და დიდების შეხმხმას შეუძლიან დაფასვის მათი დავწლი მათ არც ეჭვრებათ ძეგლი და გვირგინი, ქება-დიდება. კარგად იცანს, რომ ააგეს უკვდავი ძეგლი ადამიანის გულში და ეს არის მათი სახელი და გვირგვინი; მათ მზეცი ადამიანად გადაქციეს. აი მათი გვირგვინი.

მა სიყვარულის აღზრდა როგორ არ გვეტყვად, რომ მსოფლიო ხელოვან კაცებს, მათ ნამუშევარში ქართული არა ჩანს. ეს გულის მოსაკლავი გრძობა უნდა გამოიაროს ჩვენგანმა და ამას ვგრძნობდით. რომ იქნება ჩვენშიც ღირე იყოს დიდებულ ნაშრომთა გამოჩვენებისა ჩვენის ძველის შგოლთა გაწერისათვის!...

რის ოპერა, რის მუხიკა, როდესაც მარტოვი ქართული დარბაზიულნი სცენის კი გავწევტითაო, ეს ფიქრი მიმდიოდა და რასაკვირველია, სხვებსაც მოუვიდოდა. 1856 წლი-

შილივად გარდაცხადებულ ყველა იმ თხოვნის, რომელიც პარტესადები ექმნება. სასახლეშივე მინისტრს წარუდგინებ სხვადასხვა ნაწილთა უფროსება და მის ხელ-ქვეით მუჯო დაწესებულებათა მთხოვნები. მინისტრს ინახებდა ქალკის მოუარეობა, ბნივენგულოვი, რომელმაც მის წინაშე შემადგომლობა აღძრა ქალკის სახელით იმის შესახებ, რომ დაარსებულ იქმნას ტფილისში საშუალო სამეურნეო სასწავლებელი, რომელსაც ქალკი უწევდა 3,000 მანეთი ყოველწლივ. ამასთან დღეთმობს 100 დეს, ქალკის ადგილს; ამას გარდა ქალკის მოუარეობა სთხოვს მინისტრს, ნება დაეთეთ დიდების მტხოვრებთ იქითხოვან თხოვნისა საეკლეთო გზა მეუჭაბილედაო. მინისტრი თანაგრძნობით მოკვდა შემადგომლობას საშუალო სამეურნეო სასწავლებლის დაარსების შესახებ.

28 სექტემბერს მიწად მოქმედების მინისტრს წარუდგა კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების დღებუტია. დღებუტატება წარუდგინეს მინისტრს მოხსენება საზოგადოების მოქმედებისა და ვაზის სამეურნეო საშუალებათა გაყიდვის შესახებ. დღებუტატება მადლობა გამოუცხადეს მინისტრს საზოგადოების სახელით ამდმარებისათვის, რომელსაც მინისტრი უწევს საზოგადოების, და მთახსენეს საზღვარ გართიდან შემოსავალს სამეურნეო საშუალებებზედ ბაქს მოსაშობის მეხოებით, რომეც უც მინისტრმა ითავა, საზოგადოებას თითქმის 150 ათას მანეთის დღებ-მიცემა ჰქონდაო. დასასრულდღებუტაციათ სთხოვს მინისტრს, ნება მივუტევით ვაგმართათ საზოგადოების მომავალ იუბილეთს სასოვარდ სამეურნეო გამოაფენაო.

* გზათა მინისტრის ხილკოვის მიერ ყარისის რკინის გზის დათვადიერების დროს ამ გზის მოიჯარადრეთ მიართვის მინისტრს სერთო, ოცის

დავ ერთი ქართული წარმოდგენა არ გვენახა 1861 წლიდღე, ესე იგი მთელის ხუთი-ექვსის წლის განმავლობაში... ამის უქონლობით ვითომთხოვნილებად გვიხდის.

1861 წელს პეტერბურლიდამ არეულობის გამო ჩამოვიდნენ სტუდენტები და თან მოჰყვანთ იმ მოძრაობის ჰაერი, რომელიც მთელ რუსეთის საზოგადოებას და მწერლობაში ტრიალებდა. იმითხედ ცოცხა წინა ჩამოსული იყო მაშინვე ცნობილი პოეტები ილია ეკვაკაძემ, რომელმაც პოლემიკა ასტემა „ცისკარში“. მან მოიწადინა ცოცხალი სურათების გამართა გინწაზის (ცხლანდელ პირველის) დარბაზში. სცენა მოაწყო. ტფილისის წარჩინებული ოჯახების და თავადის ქალბებმა მიიღეს მონაწილეობა ამ სურათებში, რომელიც კარგის სტეტეპურის გემოვნებით, ხელოვნებით და აზრიანად იყო შედგენილი. ტფილისის საზოგადოება ინტერესით მოაწყდა და დიდის კმაყოფილებით დარჩა.

ჩემ ინიტრებდა, რომ ქართულის თეატრის განახლების მიზეზი უნდა გამხდარიყო ისევე და რაბაზი, რომელშიც პირველი ქართული წარ-

კაცის მიერ ხელმოწერილი თხოვნის შესახებ, რომ ზით მიერ ყარისის რკ. გზის განკუთვანად დადგოლ ხელშეკრულებაში გამოკლებულ იქმნას ის მუხილი, რომლის ძალითაც მთარა და ყარისის გზის სამმართველოს შორის აღძრული ყველა დედა, საჩივარი და სხ. უნდა განხილულ იქმნას პეტერბურგის სასამართლოს მიერ. მიუჯარადრენი თხოვლობენ, რომ მათ ნება მიეცეთ ტფილისის სასამართლოებში შეიტანონ ხოლმე ხსენებულ გზის სამმართველოზედ ყოველი საჩივარი, რადგან მგვის მითხედან იმდენი ზარალი მისცემია, რომ ნივითიერი საშუალება აღძრა აქეთ პეტერბურგში წასასვლელად. ეს თხოვნა მინისტრს განსაკუთრებულ კომისიისათვის გარდაუტოვა, რომელიც დანიშნულია მოიჯარადრეთა საჩივრების შესახებ გამოძიების მოსახდენად.

* ვაჭრობისა და მანუფაქტურის დარბაზმენტის დირექტორმა დ. ს. ს. ვ. ი. კოვალესკიმ ამ დღებში დათავაღრეთა ტფილისში ქარხნები.

* გზათა სამინისტროს, გავთებ-ბის სიტყვით, გარდაუწევტია შემოვილის რკინის გზის დაბალ მოხელეთათვის განათლების ცენზი. ეს ცენზი გავრცელებულ იქნება მხოლოდ კანტონის გამგებსა, ტელეგრაფის კანტონის საზღვრის უფროსის თანაშეშეშეებს და თეთ უფროსებზედ.

* რადგან ტფილისის საბაღოსონო სკოლის მმართველად ჯერ არ დაუშეკციებთ ბანი პრეტულენყო, ამის გამო კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ ხელახლად აღძრა შემადგომლობა მიწადმოქმედების მინისტრის წინაშე იმის შესახებ, რომ პრეტულენეს დამტკიცებულ იქმნას ამ თანამდებობაში.

* ტფილისის გუბერნიის თავად-ანაწურთა წინამძღობმა გაუგზავნა

მოდგენა ჰნახა საზოგადოებამ? ცოცხალ სურათებისთვის გვეთვებული სცენა კარგა ხანს ხელ-უხლებელი დარბა გინწაზში. მახსოვს, იყო რამდენიმე რუსული წარმოდგენა და სცენაზედ ამავე გინწაზის უფროსი კლასიკებისა და აქვე მოიწადინეს ქართული. ეს ამავე, რადგან მონაწილე ვიყავი, კარგად მახსოვს, დავგონებ. სხვებსაც უნდა ახსოვდეს.

იმ დროს გინწაზი ექმნებლბარეობდა გუბერნიარბის დირექტორად იყო დენენტევი, გინწაზის პირველ დღეუტების დროინდელი მასწავლებელი და საქართველოში პირველად მოსულ ჩინოვნიკთაგანი, როდესაც რუსობა ჯერ კარგად არ იყო გამარავლებული, კაცი სულ სხვა ტრადიციებისა.

იტიბის წლის ეტრის დასრულებული ვიყავი, მაგრამ გინწაზი მიყვარდა, იქ ამანაგები მუჯად და დავდიდიდი ხოლმე მათთან. ვითხოვლობდა ზოგჯერ ერთად, სხვათა შორის, ქართულ წიგნებს. დღევწყით დაბარაკი ქართულ თეატრზედ გადაწვევტეთ უმეტესად ქართული წარმოდგენა გავგვმართა. ამას ხელი შეუწყო იმ გარემოებამ, რომ გორენი რამდენიმე მოსწავლე იყო, რომელიცა გორში ეთანაშნათა. სცენამხლ გვექონდა, დირექტორი და მთავრობა არ გვეშლიდა. მოვიტანე პიესები „გაყრა“ და „მე მინდა ქენი-

ტფილისის საგუბერნიო მთავრობას თავად-ანაწურთა იმ საერო ვარდასახადის ხარჯთაღირციხებისა და გავწერის პროექტები, რომელიც უნდა მოხმარებულ იქმნას სათავად-ანაწურთა დაწესებულებათა შესახად, 1901, 1902 და 1903 წლებში, და აგრეთვე უწყების ქალადი იმ ფელის შესახებ, რომელიც საქიროა ამ დაწესებულებათათვის.

* ტფილისის საკომერციო სასწავლებლის საბზრდველო საბჭო დადგინა: დაარსებულ იქმნას საკომერციო სასწავლებელი აბა უგვიანეს მომავალ წლის 1-ლ იანვრისა, ჯერ ხანად გაიხსნება მოსახლდებულ კლასებში და პირველი კლასი ორ განყოფილებად. ამ ყამად საბჭო შესაფერს სდგომს ქტებს სასწავლებლისათვის.

* ტფილისის საკომერციო სასწავლებლის თავმჯდომარეს ადელანოვს, რომელიც ამ ყამად პეტერბურგში იმყოფება, ვარზახავს აქვს მოიწვიოს ხსენებულ სასწავლებლის დირექტორად უმაღლეს საიურდილო განაღლების მქონე კაცი.

* 28 სექტემბერს ქალკის გამგებობაში მიწვეულ იქმნენ მეღებუტები სატრატეორა ვარდასახადის გამწერ კომისიის ასარჩევად. მეღებუტები ზა იარჩიეს თავიანთ შორის 20 კაცო.

* მოსკოვიდან გვატყობინებენ, რომ მიხ. ჰ. სანინის დაუთხოვრებია და წარუდგენია კიდევ საცესტრო კომპეტეტისათვის თავისი ახალი შრომა შემდგენის სათაურით: „ახალი ქართის ცხოვრება“, დაწერილი ძველის საეკლესიო ქართულით. ამ შრომაში ქრონოლოგიურად აწარხულია თურქი ფაქტები საქართველოს ახალის ისტორიისა (1744—1839 წ. წ.). ეს ფაქტები ავტორს ამოუკრეფია სხვა-

ნა ვაგზდე*. ვაგიყავით როლები, მე რეკისორობა მერგო. ერთ უმეტეს თუ კვირა დღეს დანერწეთ წარმოადგენა, შეგვიბოთ ჩვენშივე თითო აბაზო სანაღების საყიდლად, ვიშოვეთ ტანისამოსები, როგორც შეიძლებაო. რასაკვირველია, ეს შინაური წარმოდგენა იყო, მაგრამ ხმა ვავარდნილიყო და ყმაწვილების მშობელ-ნათესავებით დარბაზი აივსო ისე, რომ არ მოვეციდიდი.

წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. თამაშობდა შესანიშნავად მეხუთე კლასის მოწვეულ სააკოვი, რომლის თამაშობაზედ გიორგი ვრისთავს ვთქვა: „მე რომ ამისთანა აქტიორები მყოლიდა, რაღა მიქარდაო.“ მშვენიერი მეტყველება ჰქონდა, მითიკა და მიმოხერა. ნამდვილი სასცენო ნიქის იყო. იყენენ ამავე წარმოდგენაში მონაწილენი გინწაზილები: კახელი, ლევან ჯანდუღიანი (ცხლა მახორის უფროსი), გიორგი ლევან მღებრავე (ცხლა ნოტარეისი), სილწალიდი სარქისიკო, ტფილისელ პოლიექტორო ბაქრაძე და სუფრამი მღვიანი. სხვების ვეჯარი აღარ მახსოვს. ქალბების როლის ასრულებდენ ვაგენი, მაგრამ კარგა ასრულებდენ, მთელი დარბაზი აღტაცებაში მოვიდა ამათის თამაშობით. კარგად მახსოვს ეს საღამო. წარმოდგენის დაწყებამდე დარბაზში

